

Gå til forside: [Klik HER](#)

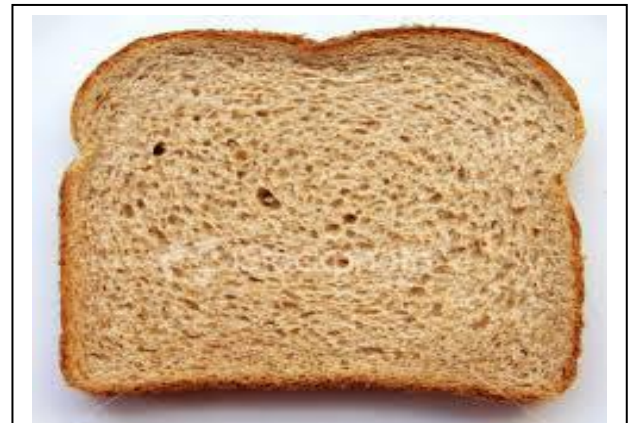
Kompost – et godt supplement til kunstvanding og automatisk vanding

Har du en rigtig god muldjord, kan du spare virkelig meget på vandingsvandet. Men er din jord meget sandet, løber vandet hurtigt videre, fordi der ikke er nogen nævneværdig binding til de enkelte sandkorn. Og er din jord meget leret, har vandet vanskeligt ved at trænge ned i den, fordi der ikke er plads til vandet mellem de meget tætliggende lerpartikler. Bliver den endelig våd, vil den være så tæt sammenklæbet, at den ikke kan indeholde luft. Og tørrer den efterfølgende ud, vil den være som beton, hvor intet kan gro.

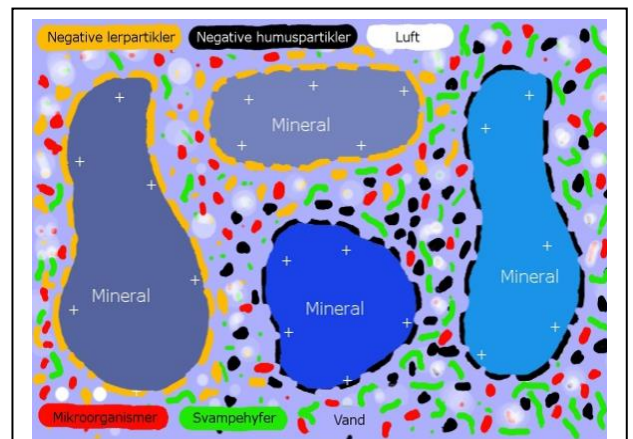
Den gode muldjord

En frugtbar jord er kendetegnet ved en god krummestruktur. Krummerne – også kaldet aggregater – er en samling af ler, humus, rodslim fra planter og sekreter fra jordbundsorganismene. I aggregaterne er der plads til vand, luft og mikroorganismer. Krummedannelsen består i, at aggregaterne binder sig sammen i en struktur med mange såkaldte makroporer mellem aggregaterne. Store makroporer er luftfyldte og tillader regnvandet at trænge igennem. Mindre makroporer fastholder vandet og afgiver det til planternes rødder, når der er brug for det. En jord med en god krummestruktur er luftig, og er god til afdræning samtidig med, at den også god til at bevare en passende fugtighed. Efter et regnvejr kan humusen tage sin egen vægt i vand og svulme op, og afgive den senere efter behov. Gennem denne udvidelse og sammentrækning dannes der mellemrum mellem jordpartiklerne, så beluftningen i jorden øges. Da humus virker særdeles befordrende på krummedannelsen, har humus en kraftig indflydelse på jordens luftskifte og evne til at binde og afdræne vand. I en muldet sandjord fastholder mikroporerne fugten til plantens brug. I en muldet lerjord skaber makroporerne både luft til plantens rødder og dræner vandet bort i tilfælde af regn.

Overfladen på humus- og lerpartiklerne i aggregaterne er elektrisk negativt ladede og er derfor i stand til at fastholde de uorganiske positive mineralpartikler, metalioner, så de ikke udvaskes. Men fastholdelsen er dog så svag, at planternes rødder kan lave en ionbytning. Herved hentes metalionerne op i planten som nyttige næringsioner. Ved nedbrydningen af organisk materiale mineraliseres det organisk bundne kvælstof, N, til ammonium (NH_4^+). Da ammoniumionen er positivt ladet, binder den sig til jordens negative aggregater og undgår derved udvaskning. Hvis der er ilt til stede i jorden, og mængden af NH overstiger planternes optagelse, dannes nitrat (NO_3^-), der er en negativ ion, som på grund af polariteten ikke kan binde sig til de negative aggregater og risikerer derfor at blive udvasket og går dermed tabt for planten. Det gælder også for andre vigtige negative ioner, f.eks. fosfationer og sulfationer.

Et brød består af to dele: den ydre del, skorpen og den indre del, krummen.

Tegning af et humusaggregat. Krummer af mineralkorn bundet sammen ved hjælp af elektrisk ladet humus, ler og diverse klistrende organiske for-

Udvaskningstabt kan dog begrænses i humusrige jorder, fordi vandbindingen er større end i humusfattige jorder.

Den fugtige muldjord giver *svampe*, bakterier, diverse småkravl og regnorme nogle rigtig gode livsbetaingelser, og gennem deres livsførelse giver de jorden den eftertragtede krummestruktur med masser af både vand og luft. I naturen foregår der en stadig nedbrydning af blade osv. der falder til jorden, og som omdannes til humus/muld. Efter mange års forløb dannes der en balance mellem de blade osv., der falder til jorden og nedbrydningen af mulden. Men hvis du fjerner de plantedele, som i naturen bliver til muld, bliver jorden i din have blot stadig mere sandet eller leret med det resultat, at den ikke kan optræde som bufferlager for vandet, og jorden bliver mindre frugtbar.

Kompostering

Forudsætningen for at bevare en frugtbar jord, som har en god evne til at opmagasinere vandet, indtil planter har brug for det, er altså, at du tilføjer lige så meget plantemateriale, som du fjerner. Og vil du gøre jorden endnu bedre, skal du tilføje endnu flere plantedele. Den nemmeste måde er enten at købe eller selv fremstille kompost af blade og øvrigt afklip fra haven. Frem for at opfatte ukrudt, afklip fra hæk, blomster, og grønsager som spildmaterialer, bør det opfattes ressource.

Der findes to forskellige komposteringsformer

1. Koldkompostering
2. Varmkompostering.

Koldkomposteringen foregår ved, at man hælder materiale i kompostbeholderen efterhånden som materialet bliver til rådighed i forbindelse med det almindelige havearbejde. Ulempen er, det kan tage 2-3 år, inden materialet er kompostet, og at meget ukrudtsfrø gennemlever processen og efterfølgende bliver spredt i haven. Manglende lyst og tidligere dårlige erfaringer bevirker da også, at mange haveejere kører deres haveaffald på genbrugsstationen. Miljømæssigt er det ikke nogen god løsning, og det er også en dyr løsning, som man ikke umiddelbart ser, fordi man betaler den over renovationsafgiften.

Varmkompostering er karakteriseret ved, at temperaturen under komposteringen stiger til op omkring 70 grader, og at der i løbet af kun en måned eller to er dannet et materiale, som straks er egnet til at bringe ud i haven. Ventes til året efter, fås det bedst tænkelige materiale, som af udseende minder meget om den kompost, som man køber på genbrugsstationerne.

Det er nemt at varmkompostere Man gør følgende:

1. Saml alt haveaffald i årets løb i en dyng eller i en beholder.
2. Klip hækkene omkring Sct. Hans og bland afklippet sammen med det opsamlede haveaffald.
3. Vand blandingen godt igennem og lad den stå natten over. Hæld det hele i kompostbeholderen.
4. Efter et par dage stiger temperaturen til op omkring 70 grader.
5. Stik materialet om efter 2 – 3 måneder.

Efter kun 4 måneder er den grønne bølgehæk omdannet til en god kompost, der er særdeles velegnet som jordforbedringsmiddel.

Konklusion

- ✓ Uanset om selv du vander, eller om du lader regnvandet klare det hele, så er et vældig godt at tilføje kompost i din have.
- ✓ Komposten giver næring til svampe, bakterier, diverse småkravl og regnorme, som under deres for-tæring af komposten omdanner den til humus, og de frigiver mineraler og næringssalte til planterne.
- ✓ Humus kan optage sin egen vægt i vand og svulme op og senere afgive den efter behov.
- ✓ Herved får jorden en ønskværdig krummestuktur, som giver plads til både vand og luft.
- ✓ En humusholdig jord – muldjord – virker derfor bl.a. som en god beholder for både regnvand og vand fra et kunstvandingssystem.

Du kan læse meget mere under emnerne "Jord og kompost" samt "Varmkomposteringsanlæg".